

Antonio SANDU

**CONSTRUCȚIA SOCIALĂ A PROFESIEI
DE CONSILIER DE PROBAȚIUNE**

LUMEN

2017

**CONSTRUCȚIA SOCIALĂ A PROFESIEI DE CONSILIER DE
PROBAȚIUNE**
Antonio SANDU

Copyright Editura Lumen, 2017
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare,
multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Volum finanțat parțial de Ministerul Cercetării și Inovării

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SANDU, ANTONIO

Construcția socială a profesiei de consilier de probațiune / Antonio Sandu. -
Iași : Lumen, 2017
ISBN 978-973-166-498-9

1 | Perspectiva teoretică asupra construcției sociale a profesiei de consilier de probațiune

Literatura¹ de specialitate [161] referitoare la *construcția socială a practicii probațiunii* – cu referire la sistemul britanic și la generabilizarea acestuia – argumentează necesitatea analizei perspectivei istorice atunci când se implementează noi standarde în ceea ce privește practica probațiunii, întrucât sistemele de probațiune sunt dependente de contextul istoric în care s-au dezvoltat și se dezvoltă. Comparația între sistemul american și cel britanic arată că cele două au evoluat diferit în funcție de semnificația termenului de *făptuitor*². Originea istorică dar și teoretică a diferitelor servicii de probațiune au impactat practica – ce se dorește a fi una științifică – ideologia profesională, și unifomizarea ofertei de servicii de probațiune. Perspectiva construcționistă conduce la ideea conform căreia schimbarea sistemică impusă administrativ subminează practica socială a serviciilor de probațiune, și de aceea ar trebui refuzate solicitările de uniformizare – globalizare – a practicii asistențiale în cadrul serviciilor de probațiune [161, pp. 5-18]. Cele mai recente cercetări arată că practica supravegherii făptuitorilor de către consilieri de probațiune³ special pregătiți pentru această activitate are rezultate net relevante, față de situația în care ofițerii de supraveghere nu au studii de specialitate [139]. În opinia noastră, aceste studii confirmă, din punct de vedere teoretic, punctul nostru de vedere conform căruia *perspectiva instituțională și socializarea profesională a consilierilor de probațiune își pune amprenta pe construcția identității profesionale a acestora și respectiv pe calitatea practicii, influențând în mod direct rezultatele activității de probațiune*. O mențiune suplimentară pornind de la modificarea terminologică din *consilier de probațiune* în *ofițer de supraveghere* preluat din terminologia specifică serviciilor de probațiune americane, arată clara diferențiere a funcției probațiunii care se axează pe supraveghere în viziunea americană și pe practici consiliative, în cea europeană. Traducerea termenului *officer* prin *ofițer*, destul de frecventă în literatura referitoare la probațiune în limba română, ni se pare și ea inexactă, întrucât termenul mai apropiat de sensul expresiei americane ar fi *funcționar public în serviciile de probațiune*. Una

---

¹ Fragmente semnificative din acest capitol au fost publicate în Sandu A. (2016). Cadre normativ-instituționale ale construcției sociale a profesiei de consilier de probațiune în zona de N-E a României și în Republica Moldova [Institutional regulatory frameworks of the social construction of the probation counselor profession in N-E Romania and the Republic of Moldova]. In: *Sociologie Românească*, vol. XIV, nr. 1/2016. ISSN 1220 – 5389.

² *Offender* în limba engleză în original. Am preferat termenul de *făptuitor* în locul celui de *infractor*, deoarece considerăm că acesta se potrivește mai bine specificului paradigmei restaurative, pe care o vedem –cel puțin în parte- la originea sistemelor moderne de probațiune.

³ *Supervision officer* în limba engleză în original în locul termenului de *probation officer*.

dintre instanțele constructive ale identității profesionale este reprezentată de perspectiva instituțională, atât sub forma instituțiilor sociale și socio-juridice implicate, cât și a organizațiilor ofertante de servicii de probațiune [95]. *Perspectiva instituțională* reprezintă cadrul în care activitatea de probațiune se desfășoară, și de aceea valorile specific [214] instituționale infuzează practica asistențială [193]. Paradigma interpretativă asupra sensului *practicilor asistențiale* [42] în sfera recuperării și reintegrării sociale a infractorilor, și a alternativelor sociale la încarcerare, modifică discursul despre practică la un mod dificil de conștientizat de către profesioniști, deja infuzați de valorile constitutive ale practicii, care provin din respectiva paradigma teoretică. De exemplu, valori precum *echitatea* înțeleasă ca *retribuire*, fiind tributară paradigmei justiției retributive, va genera un discurs despre practică în sensul de *corectitudine a pedepsei*, de *necesitate a pedepsei*, etichetarea subiecților serviciilor de probațiune ca infractori – chiar dacă au suferit sau nu o condamnare penală etc. Scopul practicilor serviciilor de probațiune organizate din perspectiva paradigmei justiției retributive îl reprezintă *supravegherea executării unor pedepse neprivative de libertate*. Dimpotrivă, o practică a profesiei de consilier de probațiune infuzată de valorile etice derivate din paradigma justiției restaurative – responsabilitatea și solidaritatea socială – va avea ca obiectiv restaurarea *echilibrului social* afectat de fapta considerată antisocială, mai exact echilibrul în relația victimă-făptuitor-comunitate. Persoana care a săvârșit o faptă penală este apelat mai degrabă prin termenul făptuitor, decât cel de infractor – mai ales atunci când practicile probațiunii bazate pe justiția restaurativă sunt aplicate când făptuitorul se află în *perioada de încercare/probă* – de unde și termenul *probațiune* – câtă vreme sentința nu este pronunțată și făptuitorul nu a suferit nici o condamnare, aflându-se deci sub imperiul prezumției de nevinovăție. Discursul despre practică va viza în primul rând construcția autonomiei și responsabilității persoanei care a săvârșit fapte penale, și în același timp restaurarea condiției anterioare a victimei [128] și compensarea inechităților suferite în urma acțiunilor făptuitorului. Modificările apărute la nivelul normativ schimbă cadrele de practică și odată cu acestea discursul despre practică. Un cadru legislativ care impune probațiunea în special în sensul de serviciu de *supraveghere a executării pedepselor neprivative de libertate*, va genera un discurs despre practică infuzat de preocuparea pentru supraveghere și control al comportamentului persoanelor aflate în supraveghere. Un cadru legislativ care propune ca obiectiv al practicii probațiunii *restaurarea echilibrului social perturbat* prin săvârșirea *actelor cu posibil* caracter antisocial va genera un discurs despre mediere, implicare, autonomie –autodeterminare [61]-, și responsabilitate. Dependența de contextul normativ al discursului profesional este în acord cu teoria propusă de David Cooperrider și Suresh Srivastva [204] și așezată la baza anchetei apreciative, conform căreia un sistem social și/sau o organizație

evoluează în direcția în care îi este chestionată evoluția. Dependența de contextul – normativ, teoretic etc – constituie cadrul în care procesul constructiv se realizează și are sens. Respectivul cadru are un caracter limitativ, și oarecum transcendent față de respectivul proces constructiv, deși în mod evident cadrul respectiv este la rândul său produsul unui proces anterior de construcție socială. Evoluția cadrului normativ –instituțional amprentează construcția socială a identității profesionale a consilierului de probațiune, tocmai prin redefinirea unor definiții operaționale cu care profesionistul lucrează, și în jurul cărora își construiește discursul despre practică. Definițiile operaționale a unor termeni precum *pedeapsă*, *sanctiune*, *reintegrare* etc, suferă o derivă interpretativă, tocmai în procesul modificării contextului interpretativ și ideologic – teoretic – ce stă la baza practicii profesionale. Această derivă interpretativă poate fi surprinsă pornind de la comprehensiunea cadrelor normative și ideologice ce jalonează practica, și a consensului interpretativ ce apare asupra acestora la nivelul comunității în care profesioniștii își desfășoară activitatea. În opinia noastră, prima etapă în înțelegerea unui proces de construcție socială o poate constitui identificarea cadrelor limitative, situate într-un alt plan discursiv, ca rezultate dintr-un alt proces constructiv anterior și/sau paralel, și care acționează la nivelul sistemului cercetat ca limită a libertății discursive a subiecților acțiunii comunicative.

1.1. Paradigme teoretice și modele ideologice ale practicii probațiunii

Din perspectiva rolului acțiunii sancționatorii, literatura de specialitate [30, pp. 16-28] vorbește de patru modele teoretice: *Justiția retributivă* [93]- paradigma clasică a înțelegerii pedepsei, originată în legea talionului, bazată pe reciprocitate, scopul pedepsei fiind retribuirea făptuitorului pentru acțiunea săvârșită [125]. Această ipoteză este susținută empiric de cercetări care urmăresc să evidențieze percepția publicului cu privire la scopurile pedepsei [137, 141, 155, 156]. Justiția retributivă are în vedere distribuția dreptății [172]. Individualizarea pedepsei urmărește costul social al infracțiunii, gravitatea (construită social) [49, p. 196] a faptei și circumstanțele săvârșirii infracțiunii [81, 129]. Teoria justiției retributive rezidă în eticile distributive [52, p. 92], și mai ales în cea a lui John Rawls [88]. Dreptatea ca echitate este transpusă, în cazul de față, ca pedeapsă echitabilă pentru fapta săvârșită [49, p. 197]. Estimarea pericolului social nu poate constitui, în opinia noastră, o justificare a sancțiunii într-o teorie pur distributivă, întrucât analiza ar fi de tip consecvenționalist și nu intenționalist. Principiile dreptății distributive sancționează mai ales intenția înfăptuită, sau neglijarea ce putea fi prevăzută [51], consecințele faptei fiind mai degrabă importante în individualizarea pedepsei. Retribuirea exclusivă a intenției ar lipsi sancțiunea de capacitatea sa de descurajare. În practica judiciară, factori precum pericolul social al faptei, riscul de recidivă, recuperarea prejudiciului, sunt de

asemenea luați în calcul în individualizarea pedepsei [49, p. 197]. Funcția retributivă a pedepsei este orientată preponderent spre trecut – focalizată pe răul în sine produs prin comportamentul infracțional – și pe proporționalitatea dintre infracțiune și pedeapsă [196, pp. 455-482]. Considerăm că paradigma retributivă este tributară eticii universaliste și deontologice, conform căreia se poate vorbi despre un caracter transcendent al justiției și al înfăptuirii dreptății [49, p. 198]. Centrarea exclusivă pe sancțiune a modelului justiției retributive este criticată [30, p. 176] pe lipsa accentuării funcției educative și de terapeutică socială a pedepsei. *Justiția utilitaristă* - arată că scopul aplicării sancțiunii este prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, teoria utilitaristă a sancțiunii având la bază descurajarea, reabilitarea și incapacitarea persoanei pentru a săvârși noi infracțiuni [49, p. 199]. Spre deosebire de justiția retributivă care este orientată spre trecut, paradigma justiției utilitariste –consecinționiste – este orientată către viitor [74]. Practica internațională la nivelul anului 2015 a probațiunii bazate pe justiția utilitaristă pune accentul pe cooperarea dintre serviciile de probațiune și liderii de opinie din comunitate⁴ în vederea reducerii oportunităților nelegitime – a șanselor de a săvârși noi infracțiuni – pe care persoanele aflate în supraveghere le au în mediul comunitar [157]. Studiile au arătat că preferința consilierului de probațiune⁵ pentru metode bazate pe supraveghere strictă, respectiv pe strategii comunicative [179], influențează calitatea practicii [159] prin alegerea tehnicilor de intervenție care sunt cuprinse în managementul de caz [163]. Același studiu arată că în situația non-compliancei continue sau repetate a subiectului serviciilor de probațiune, majoritatea consilierilor, independent de orientarea lor teoretică, sunt dispuși să utilizeze strategii punitive. Din păcate, nici cadrul românesc, nici cel moldovenesc nu sunt transparente la managementul de caz, deși legislația română, începând cu Noul Cod Penal generalizează ideea implicării serviciului de probațiune în supravegherea în comunitate a persoanelor condamnate cu suspendare. Legislația penală românească a făcut un pas înapoi, prin excluderea din Noul Cod de Procedură Penală a oricăror referiri cu privire la funcțiile pedepsei. Cea mai importantă componentă funcțională a abordării utilitariste este cea de reabilitare, văzută ca diminuare a riscului potențial al infractorului [102] de a comite alte infracțiuni viitoare, și în acest sens vechiul Cod Penal stipula că “scopul pedepsei este prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni”, fiind o măsură de constrângere cât și un mijloc de reeducare a condamnatului (Art. 52, alin. 1) [49, p. 199]. Paradigma justiției utilitariste identifică [30, pp. 16-28] 3 principii ale justiției utilitariste: *a descurajării săvârșirii* de noi infracțiuni, atât de făptuitorul în cauză, cât și de alte persoane, *a severității exemplare*, severitatea sancțiunii contribuind la decizia rațională de a apela sau nu la mijloace ilegitime de

---

⁴ În limba engleză în original *community handlers*.

⁵ Bazată pe paradigma instituțională din care provine, n.n.

satisfacere a unor necesități, și *principiul proporționalității (gradualității)*, care pornește de la prezumția raționalității infractorului, și capacitatea acestuia de a cântări între avantajele subiective procurate prin săvârșirea infracțiunii și disatisfacțiile oferite de pedeapsă [49, p. 200; 57, pp. 117-124]. *Justiția orientată spre drepturile omului* - pleacă de la idea conform căreia societatea –reprezentată de stat – este coresponsabilă de perturbarea relațiilor sociale, prin actul infracțional [63, 64, 65, p.p 65-75, 172]. *Justiția orientată spre drepturile omului* [30, pp. 16-28] propune o sinteză dintre principiul retributiv al proporționalității, împreună cu cel utilitarist al reabilitării infractorului, la care se adaugă elementele referitoare la personalitatea infractorului. Statul este obligat să contribuie la reabilitarea infractorului, acestuia nerevenindu-i doar dreptul de a pedepsi, ci și obligații cu privire la caracterul pedepsei și limitele executării acesteia [49, p. 204]. Statul are puterea de a-i retrage o serie de drepturi persoanei condamnate, corelată cu obligația de a proteja persoana condamnată împotriva tratamentelor inumane și degradante [30, pp. 16-28]. Protecția victimei, alături de cea a societății, constituie justificarea aplicării sancțiunii, drept pentru care aceasta nu poate fi mai mare decât riscul la care este supusă societatea [25], incluzând și victima, dacă infractorul nu ar suporta nici un fel de sancțiune [30, pp. 16-28, 49, p. 205, 81]. *Justiția restaurativă* - se bazează pe ideea conform căreia rolul pedepsei este de a facilita reabilitarea/reintegrarea socială [175], teoreticienii făcând statul coresponsabil de cele două procese. Definiția operațională a reabilitării, cu care vom opera în cuprinsul lucrării, este: *reabilitarea reprezintă rezultatul unui proces complex ce combină acțiunile de corecție a conduitei făptuitorului, dezvoltarea personală a acestuia sub condiția promovării responsabilității sociale și a valorilor*. În cadrul procesului de reabilitare sunt promovate responsabilitatea socială, dreptatea socială, participarea activă, procesul de empowerment, construcția abilităților de viață independentă și prosocială [234]. Termenul *reintegrare* vizează acțiunile de întoarcere a făptuitorului în societate și procesul de reintegrare –resocializare- a acestuia. O serie de autori, printre care și Munting [234] evită utilizarea termenului *reabilitare*, folosindu-l pe el de *reintegrare* ca sinonim. Dificultatea utilizării termenului *reabilitare* provine din îndelungata carieră a acestuia în cadrul modelului medical și psihologic al probațiunii, care este înlocuit cu modelele sociale prin schimbarea discursului despre practică –adică a elementelor constructive ale acestuia. În timp ce ideea de *reabilitare* face trimitere la restabilirea unei *normalități* sociale, cel de *reintegrare* se referă mai degrabă la restabilirea echilibrului funcțional, fiind mai adecvat modelelor bazate pe justiție restaurativă. Critica ideii de *reintegrare* este aceea că este prea strâns legată de cea de excludere, ca atare practica bazată pe reintegrare ar avea ca presuposiție excluderea socială a făptuitorului. Cu toate acestea, practicile bazate pe reintegrare –pe dimensiunea socială a probațiunii- se consideră a

avea mai mari șanse de a diminua riscul de recidivă, față de cele bazate pe reabilitare –pe dimensiunea strict psihologică sau psiho-juridică [234]. Dacă reparația propusă de modelul retributiv este unilaterală – prin încarcerarea infractorului – justiția restaurativă are la bază reafirmarea consensului valorilor împărtășite la nivelul comunității printr-un proces cel puțin bilateral –făptuitor-victimă – dacă nu trilateral – făptuitor-victimă-comunitate [178]. Dacă în cazul justiției retributive se ridică semne de întrebare cu privire la relația dintre actul de putere și transgresiunea reprezentată de fapta antisocială, în cazul celei de-a doua filosofii penale se pune problema esenței valorilor împărtășite și a modalităților în care se construiește identitatea socială a victimei și a făptuitorului, și cum pot fi reconstruite prin identificarea unor valori împărtășite între cele două părți. Scopul pedepsei în cadrul acestei filosofii penale este orientat atât către făptuitor, cât în mod special către restaurarea drepturilor victimei prin procesul medierii infractor-victimă” [53, pp. 65-75], [172]. În centrul paradigmei justiției restaurative se află medierea relației infractor-victimă [73]. Justiția restaurativă are ca element central poziția victimei și strategiile de compensație a pagubelor pe care aceasta le-a suferit în urma acțiunii infracționale [49, p. 206], precum și pe înțelegerea de către infractor a răului produs, și pe acceptarea răspunderii pentru repararea pagubei [126]. Practica serviciilor de probațiune integrează modelul justiției restaurative prin organizarea unor programe reparatorii active și de conștientizare a infractorului cu privire la impactul infracțiunii asupra victimei [30, pp. 16-28]. Scopul justiției restaurative este cel al *depenalizării sancțiunii* [82]. Justiția restaurativă s-a născut din punerea sub semnul întrebării a suficienței și chiar a necesității pedepsei, așa cum este ea instituită în sistemele penale moderne, pentru restabilirea dreptății după ce s-a comis o faptă socială. Alternativele la pedeapsă bazate pe teoriile retributive se constituie treptat într-o nouă paradigmă ideologică și instrumentală, numită justiție restaurativă [67, 68, 132, 133, 134, 135, 201, 202, 203]. Implementarea justiției restaurative accentuează dimensiunea socială a răspunderii penale [83, 205]. Pentru a-și dovedi eficiența în calitatea sa de terapeutică socială, răspunsul la infracțiune trebuie să implice triada victimă – infractor - comunitate. Relația victimă-făptuitor este considerată esențială pentru succesul programelor de probațiune bazate pe teoria justiției restaurative. Studiul efectuat de Saulnier Alana și Sivasubramaniam Diane [174], referitor la importanța în recuperarea socială a oferirii de scuze victimei de către infractor, arată că prezența reală a victimei în etapa de exprimare a regretelor făptuitorului are un impact crescut asupra *percepției subiective a scuzelor* și asupra relevanței acestora. Prezența *victimei reale* și nu a uneia simbolice sau surogat, duce la o mai mare ușurință în exprimarea regretului, recunoașterea și acceptarea vinovăției, elemente cu impact în economia subiectivă a recuperării sociale a făptuitorului [174]. Acest lucru prezintă o importanță crescută în elaborarea

programele de justiție restaurativă bazate pe credință, care include confesarea în fața unui preot investit cu putere simbolică, de a oferi iertarea în numele lui Iisus Hristos. Suntem convinși de puterea chatactică a mărturisirii păcatelor în fața reprezentantului divinității și importanța excepțională a acesteia în recuperarea socială a persoanelor care au suferit fapte penale. O altă categorie de programe de terapie socială vizează asumarea faptei și a calității de făptuitor în cadrul unor grupuri terapeutice și de suport, și a exprimării generale a regretului în fața unei *victime substitut*. Paradigma justiției restaurative este – în forma sa teoretică – situată la antipodul justiției retributive, pe care vine să o înlocuiască [194]. În practică, elementele de justiție restaurativă coexistă cu cele de justiție retributivă, și cu cele de justiție centrată pe drepturile omului, respectiv tranzacțională (contractualistă). Modelele care au stat la baza formării paradigmei restaurative sunt eterogene, dar toate au la bază *reîntoarcerea* justiției în mâinile celor direct interesați: victima, făptuitorul și comunitatea [178]. Părțile vătămate trebuie să fie parte activă a procesului penal, nu doar în ceea ce privește despăgubirile civile, ci și în stabilirea strategiilor de recuperare socială a făptuitorului, care înlocuiesc pedeapsa propriu-zisă [158]. Modelul are la bază înțelegerea în profunzime a contextului în care s-a petrecut fapta și care au fost consecințele acesteia pentru partea vătămată. Perspectiva narativă pune părțile în contact, nu din poziție adversarială, ci dintr-una în care fiecare înțelege *povestea* celeilalte părți, ce aduce aceasta în interacțiunea socială de mediere, cum se raportează fiecare dintre părți la fapta comisă și cum au interiorizat experiența respectivă. Această abordare duce la înfăptuirea idealului de a *da voce* victimei [78]. Teoria acțiunii comunicative [31] arată că în procesul de obținere a consensului, în general al echilibrului social reflectiv, unele părți își manifestă capacitatea de agent moral, în timp ce altele își asumă/li se atribuie rolul de *pacient moral*, persoane incapabile să-și facă auzită *vocea* –punctul de vedere, aspirațiile, necesitățile. Teoriile justiției restaurative pun accent pe *construcția socială a autonomiei și responsabilității* făptuitorului în procesul de interacțiune cu victima, sau chiar cu alte persoane care și-au asumat istoriei personale o poziție victimială. Făptuitorului i se poate solicita să ofere o compensație direct victimei, sau chiar să realizeze o serie de servicii în favoarea acesteia, care să ducă la o compensație reală a disatisfacției suferite în urma faptei penale. Astfel, se restabilește *dreptatea* socială, înțeleasă ca egalitate de șanse în accesul la resursele necesare urmării propriei bunăstări, și în *compensarea avantajelor obținute* în urma *accesului nelegitim* la resurse [132]. Procesul deliberativ este cel care generează terapia socială, atât în situația victimei cât și în cea a făptuitorului [67, 201]. Teoreticienii paradigmei invocă *moralitatea dialogică* în înțelegerea perspectivei comunitariene asupra justiției restaurative [67]. Este invocată experiența postmodernă, a deconstrucției pretențiilor universaliste asupra dreptății [210], justiția fiind

înțeleasă mai degrabă ca o construcție socială, iar moralitatea socială fiind rezultatul unei negocieri continue. Doina Balahur [5] consideră *justiția restaurativă* ca fiind o paradigmă conceptuală - cadru al pedepselor neprivative de libertate. Autoarea vorbește despre două sensuri ale termenului probațiune: acela de *strategii care limitează contactul făptuitorului cu sistemul formal al justiției penale*, precum și de *alternativă la sancțiunile privative de libertate*. Prin practica probațiunii bazată pe strategii restaurative este urmărită atât *depenalizarea sancțiunii*, cât și *reconstrucția rețelelor reciprocității organizate* și a ”*solidarității civice*” [180].

1.1.1. Pedepsa ca discurs al puterii | Pentru a putea înțelege *construcția socială* a profesiei de consilier de probațiune, este necesară conturarea unor teorii asupra pedepsei ca strategie discursivă. O astfel de teorie generală a pedepsei, din perspectiva discursivă – postmodernă este realizată de Foucault, care urmărește distincția dintre „cuvinte și lucruri” în contextul discursului puterii și a puterii generate de discurs, precum și relațiile de putere produse de acesta [15], [49, p. 188]. Puterea, ne spune Foucault [22] în volumul „*A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*”, are nevoie de un discurs care să o legitimeze [54], istoria și spațiul social nefiind altceva decât pretexte pentru exercitarea discursivității asupra realității, modificând radical interpretarea – care se conferă unui fapt social – și contextul interpretării, modificându-se astfel “realitatea”. În viziunea lui Foucault [206], dar și în sociologiile construcționiste, se afirmă substituția dintre realitate și reprezentarea realității [51]. Puterea este interioară și constitutivă discursului [54]. În construcția probațiunii, ideea de stabilire a unor relații de putere ca factor determinant al funcționării probațiunii este dublată de cea de diminuare a riscului asociat cu săvârșirea infracțiunii [149]. Practica anglosaxonă, în special, consideră probațiunea ca o formă de exercitare a puterii – pe care noi am considera-o de tipul puterii slabe [85, 86, 87]– dublată de o strategie de limitare a riscului comunitar asociat, pe de o parte, criminalității și efectelor încarcerării, pe de altă parte. Viziunea lui Foucault plasează ideea de probațiune *ca lume intermediară*, fiind o situație la intersecția dintre pedeapsa realizată în spațiul carceral și libertate [153]. Foucault [22] prezintă nașterea închisorii ca o modificare în *tehnologiile puterii*. Pedepsa este văzută ca o formă de codificare a puterii, iar închisoarea este forma exterioară a acesteia [182]. Pedepsele neprivative de libertate pot fi interpretate în sens foucauldian ca o modificare majoră în codificarea puterii, de la puterea coercitivă și restrictivă, la puterea cooperantă bazată pe influență și co-participare, ce înlocuiește puterea bazată pe forță. Puterea cooperantă a cărei exponent este și practica probațiunii, fiind un rezultat al deconstrucției sociale a valențelor totalitare ale statului [160] și ale pretenției acestuia de a-i impune contractul social. Conform viziunii lui Foucault [22], puterea punitivă își organizează trei dispozitive, fiecare cu propriul său discurs [49, p. 189]. Prima accepțiune a puterii este aceea de *reglementare exterioară a*